

ling. Jo mere selvstændig stillet en Mand er — derfor kan han godt være Funktionær under andre —, des mindre Trang er der til 8 Timers Arbejdsdagen. Men hvorvidt man skal gaa med 8 Timers Arbejdsdagen, kommer an paa, hvor meget man er i Stand til at faa ud af den. Dersom det viser sig, at Samfundet vil være i Stand til at leve saa godt, som vi har været vant til, eller saa godt, som man kunde finde sig tilfreds med, ved Hjælp af en almindelig indført 8 Timers Arbejdsdag, vil der vistnok ikke være ret mange, der har noget som helst imod den. Men hvis det nu viser sig, at det ikke er tilstrækkeligt til, at Samfundet kan holde sine Funktioner gaaende og holde den økonomiske Standard, som Folk nu en Gang eftertragter, bliver man naturligvis nødt til at gaa til 9 eller 10 Timer, eller hvor man nu finder det Punkt, hvor der bliver Ligevægt mellem Produktion og Efterfølgelse. Min Stilling til Spørgsmaalet er altsaa det, at jeg kan ikke se Berettigelsen af at lovfæste 8 Timers Arbejdsdagen i al Almindelighed; men i jo højere Grad der er Tale om bundet Arbejde, og i jo højere Grad Arbejdet er særlig tungt eller særlig sundhedsfarligt, i desto højere Grad vil jeg være tilbøjelig til at acceptere 8 Timers Arbejdsdagen. Jeg kunde endog saa tænke mig Steder, hvor der var al mulig Anledning til at tage en endnu kortere Arbejdstid; det skal jeg slet ikke komme nærmere ind paa. Min Stilling er altsaa den, at hvis vi ikke — og som vi har det i Øjeblikket, kan det vel være tvivlsomt — er i Stand til at holde Samfundets Funktioner gaaende med 8 Timer, maa vi selvfølgelig gaa til 9 eller 10, eller hvor meget der skal til i Almindelighed, indtil det viser sig, at der paa ny bliver saa megen Produktivitet, at man er i Stand til at holde Samfundets Funktioner gaaende og faa Livet til at forme sig saaledes, som vi ønsker det. Saa — det er klart — kan man atter gaa nedad med Arbejdstiden. Dette mit Standpunkt medfører en anden Konsekvens, den nemlig, at for dem, som arbejder i en Bedrift og er fuldstændig frit stillede, kan jeg ikke se nogen Grund til at lovfæste 8 Timers Arbejdsdagen. Det forekommer mig, at den Familie, der arbejder i sin egen Bedrift, skal man være meget varsom med at forbyde at arbejde i vedkommende Bedrift saa lang Tid, de selv ønsker det. Hvorledes Forholdet skal være dér, skal jeg ikke gaa nærmere ind paa, det er kun i større Almindelighed, jeg har ønsket at

udtale mig om det Spørgsmaal, som jeg ved vil komme til at spille en Rolle i den kommende Tid.

Overfor en Bemærkning af det ærede Medlem Hr. Vilhelm Rasmussen angaaende Bøndernes Indtægt skal jeg henlede hans Opmærksomhed paa, at den Udtalelse virkelig kommer lidt bagefter, idet det ærede Medlem her er inde paa den gamle kendte Tale om Bøndernes bevidst eller ubevidst for lave Opgivelse af deres Indkomst til Skattevæsenet, saa at de ikke bliver sat i Skat lig med andre Mennesker. Den Tale kender vi fra tidligere Tid; jeg har nu aldrig troet, at den har været rigtig, men vi maa holde op med den, efter hvad der passerede forleden Dag paa de jyske Landboforeningers Delegeretmøde, hvor der blev holdt en Tale af Næstformanden for Skatteraadet, Kontorchef Bang, der jo er Partifælle af det ærede Medlem Hr. Vilhelm Rasmussen. Efter Referatet at dømme — jeg har ikke selv hørt Foredraget — skal han være fremkommet med en Udtalelse om, at den Tale gjaldt ikke længere; var der nogen, man skulde have Opmærksomheden henvendt paa, der maa ikke gav tilstrækkelig meget i Skat, saa skulde det snarere være visse erhvervsdrivende i Byerne. Det forekommer mig, at denne Kasten med Sten efter det ene eller det andet Samfundslag maa vi være varsomme med. Jeg tror, hverken det ene eller det andet af de forskellige Samfundslag bevidst har villet unddrage sig sin Skattepligt. Men kan vi ikke være enige om, at det er en uhyre vanskelig Sag at overse de skattepligtige Indkomster i Landbruget, og det samme kan jo være Tilfældet i andre Erhverv. I Almindelighed vil det være vanskeligt, naar man ikke er i Stand til at indføre tvungen Bogføringspligt; og hvorfor har man ikke været i Stand dertil, naar vi dog alle er klare over, at det vilde have den største Interesse for de forskellige Erhverv selv? Grunden er den, at Erhvervene jo er i den Grad sammensatte og vanskelige at overskue, at det er saa vanskeligt at bringe dem ind under Bogholderi, at man ikke har turdet forlange det. Men naar man maa anerkende det, kan man ikke bebrejde dem, at de ikke i samme Grad som andre kan opgive deres Indkomst. Det er muligt, at vi efterhaanden kan finde Former, hvorved der i højere Grad kan holdes Rede paa Formuen og Indkomsten, og saa vil det nok vise sig, at den ene Samfundsklasse ikke har mere Interesse af at unddrage sig Skattepligten end de andre.